

”1373” april 11.

Skänninge.

Det räfstetingsdombrev, varigenom Bo Jonsson, å konung Albrekts vägnar, och Jon Upplänning, å lagmannens vägnar, tilldöma hospitalet i Skänninge en kvarnström i Öjebro, förtecknas i Linköpings Bibliotheks Handlingar I (1793), s. 243 nr 80, bland Vadstena hospitals brev med den onöjaktiga dateringen ”MCCCLXXIII die undecima mensis”, d. v. s. 1373, den 11. i icke angiven månad; samma datering återfinnes i kyrkoherden Pehr Kylanders båda avskrifter av det numera förlorade orig. i hs. G 38, pag. 223 f., resp. i osignerad hs., brev nr 2, båda i Linköpings stiftsbibliotek. Avskriften från år 1753 i Langebeks Diplomatarium, Sv. Række, danska riksarkivet, uppvisar däremot dateringen ”MCCCLXXXIII^o. die vndecima mensis aprilis”, d. v. s. 1383 11/4, varvid den tredje siffran ”X” understrukits och på följande sätt kommenterats i en marginalnot: ”NB. hoc X recensiori manu et nigriori atramento insertum, potuit uero ut videtur antea extitisse LXXVIII uel LXXIIII. prius tamen potius.” — Årtalet 1383 skulle således bero på en senare ändring av ett ursprungligt 1378 eller, mindre sannolikt, 1374 (jfr S. Engström, Bo Jonsson I, 1935, s. 88 not 23).

Av de tre ur paleografisk synpunkt tänkbara årtalen: 1374, 1378 och 1383, bortfaller det första, eftersom Bo Jonsson våren 1374 befann sig i Finland (se Engström, o. a. a., s. 187 f.), liksom det sista, då år 1383 Jon Upplänning efterträtts som underlagman i Östergötland av Peter Thomasson (se J. E. Almquist, Lagsagor och domsagor I, 1954, s. 274 not 4). Dateringen 1378 11/4, som enligt den trovärdige Langebeks vittnesbörd sannolikt varit den ursprungliga, bestyrkes av det faktum, att Bo Jonsson den 23 april detta år uppträder som sigillant i ett brev, som utfärdats i Vadstena av Erengisle Sunesson jarl och dennes hustru Ingeborg (RPB 1336). — Årtalet 1373 torde bero på feltolkning av förlagan.

X 234.

1373 april 20.

Uppsala.

Bo Jonsson, lagman i Östergötland, gör ett jordabyte med herr Ulf, kanik och ärkebiskop Birgers official, och hela kapitlet i Uppsala å domkyrkans vägnar. Bo upplåter därvid domkyrkan 1 öresland jord i Torresta i (Väster)åkers socken och 1 öresland jord i Lörsta i (Uppsala-)Näs socken och erhåller i utbyte 4 örtugland jord i Tranbygge i (Västra) Ryds socken.

Samtidigt ger Bo häradshövdingarna i berörda härader fullmakt att lämna domkyrkan fasta på jorden.

Orig. på perg. (26 × 13,4 cm; 14 rader), Sv. Riksark. (= RPB 1058), med Rasmus Ludvigssons brevsignum 86: o: för Uppsala domkyrka.

Thæt see allom mannom witerlikt · Oc kunnokt · At jak bo jonsson øsgøta laghman · kænnis openbarlika *mæth* thesso mino nærwarende opna brefue / swa fore them som æpter koma som them nw æra · mik hafua giort Et jordha scifte · *mæth* hetherlikom herrom / herra vlfue · kanonk · Oc ærlix herra · Erchebiscop byrghers · æmbitzman j vpsalum · Oc allo Capitulo thær sama stadz · A domkirkionna væghna · j thesse mato · swa at jak vplater Oc tileghnar domkirkionne · Et ørisland jordh j thorlastom j akersokn · Oc Et ørisland jordh j lothastom j næss sokn / fore fyra ørtughland jordh j tranbygggiaby j Rydz sokn / huilk[*in*]* tw ørisland jordh j fornempdom byiom · swasom j thorlastom · Oc lothastom / Mæther allom thera tillaghom · nærby · Oc fiærran j vato · Oc thorro · jnnan gardz ælla vtan / Engo vndan takno / jak afhender mik Oc minom arfw̃m · *mæther* allom laghom Oc landz Ræt / Oc hemollar / tileghnar · Oc vplater domkirkionne · Oc hænnæ forsea mannom fornempdom / kanonkomen · af Capitulo · til ewærthelika ægho · Oc gifuer jak fulla maght · *mæth* thesso brefue · Oc fult wald hæratzhøfthingom j them hærathom / thessin jordh ligger · domkirkionne · Oc hænnæ vmbutz-

manom At fasta gifua / Oc the sama jordh them at fastfara · *mæther* allom laghom Oc landz
Ræt / Til thess mere visso sæter jak mit jncigle fore thætta breff / Scriptum vpsalie / Anno domini
M^occc^olxxtercio Quarto die Pasche

På baksidan: permutacio prediorum ^b-cum ecclesia vpsalensi^{-b}
j ora in thorlastom parochia aker et j ora in lotastom parochia næs
f v (Uppsala domkyrkas lådsignum).

På en i brevets nederkant utskuren remsa sigill av ofärgat vax, varav nu endast drygt nedre halvan
av vänstra delen är i behåll (fragment av sköld med griphuvud; se DS X 11): [. Io]nson.

^ahuilk *ms.* ^b-^b*Tillagt med mindre stil ms.*

X 235.

1373 maj 1.

Riddaren Raven van Barnekow kungör, att hertig Albrekt av Mecklenburg träffat följande
överenskommelse med honom och hans arvingar: Om hertigen eller hans arvingar någon gång från
denna dag och fram till nästkommande Mårtensmäss (11/11) önska övertaga Laage slott, stad och
land (i Kreis Güstrow, Mecklenburg), vilka Raven har i pant av fursten av Wenden (d. v. s. Werle),
skola Raven och hans arvingar efter uppgjord sluträkning med fursten av Wenden och under förut-
sättning av dennes samtycke överantvarda panten till hertigen och hans arvingar. Därvid skola Raven
och hans arvingar överflytta det, som efter sluträkningen återstår av pantsumman, på Nyköpings
slott och land i Sverige och på andra panter, som Raven därjämte har (av hertigen) i Upp-Sverige
("in den vplanden in sweden"), och Raven skall dessutom årligen av de svenska panterna uppbära
100 mark silver i vederlag för Laage. Dessa svenska pantlän skall Raven alltfört inneha för den i hertig
Albrekts brev därpå angivna summan och för den summa, som Raven erhåller i ersättning för Laage.

Orig. på perg. (26 rader), Mecklenburgisches Landeshauptarchiv, Schwerin: Staatsarchiv Schwerin. — Texten
här återgiven efter mikrofilmkopia.

Brevet torde härröra från samme (hertig Albrekts) skrivare som DS X 237 (1373 15/5). Första ordet har skrivits
med utsirad initial. Dokumentet är ett exempel på vissa skrivares strävan att åstadkomma jämn högerkant. I detta fall
har vid behov i radsluten använts nasalstreck för slutnasal ("sweden" men eljest "sweden", "summen" men eljest "sum-
men"; se noterna c och e), fakultativ längre ordform genom abbreviatur ("alse" men eljest "als"; se not d) eller binde-
streck mellan icke nödvändigtvis sammanskrivna ord ("ene = andere"; se not b). Jfr vissa skrivares bruk i brevslut
av radutfyllande tecken (t. ex. DS 7429) eller ordmellanrum (t. ex. DS X 42) och i radslut av vågräta streck (DS X 248).

Tryckt: C. G. Styffe, Bidrag till Skandinaviens historia I (1859), s. 143 f. nr 49; Meklenburgisches UB XVIII
(1897), s. 280 f. nr 10433, med utförlig sigillbeskrivning.

Om betydelsen av orden Uppland och "Upplanden" jfr R. Tengberg, Om den äldsta territoriala indelningen och
förvaltningen i Sverige I (1875), s. 9 med noterna 7 och 8; E. Hjärne, Svethiudh (i Namn och Bygd 1952, tr. 1953), s. 136 f.;
E. Wessén, Vad betyder landskapsnamnet Uppland (i Bromma Hembygdsförenings Årsskrift 1965), s. 36 f., spec. s. 44—
46. — Om riddaren Raven von Barnekow se t. ex. V. A. Nordman, Albrecht, Herzog von Mecklenburg, König von
Schweden (1938), s. 110 f. — Om pantlänen under den mecklenburgska regimen se B. Fritz, Hus, land och län. För-
valtningen i Sverige 1250—1434, I (1972), s. 120 f.

Jk Rauen van Barnekow riddere · bekenne vnd betughe openbare in dessem breue · dat
de Erluchtighe vorste min leue gnedighe here · hertogh Albert van Mekelenborgh myt my
vnd mynen Eruen deghedinghet heft · were dat he wolde vnd sin eder siner Eruen wille daer
an were · dat se de lawe hus · stad · vnd lant · in nemen wolden · welke tyd dat se id vs · als
my edder mynen eruen segghen · vnd vs esschen · twyschen hir vnd sunte mertens daghe de